

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

20 De odio in proximum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

hoc homicidium habet duas species: aliam qua occiditur, vel percutitur iniuriose aliqua persona Ecclesiastica, nimirum Clericus, vel Regularis: aliam, qua occiditur, vel percutitur, quis in loco sacro, violatur enim locus sacer. Item erit sacrilegium, & homicidium, si quis occidat aliquem veneno ei subministrato in Hostia, vel Calice consecrato, vel per aliquod maleficium rebus sacris abutendo. Item erit sacrilegium, si Presbyter, aut alius in Sacris constitutus occidat, quoniam speciali lege Canonica iubetur abstinere ab effusione sanguinis per homicidium, eo quod sit persona sacra Deo.

Secundo notandum. Si quis vno ictu sagitta, vel saxi, vel bellici tormenti occidat iniuste tres, aut quatuor, aut plures homines, necesse est vt in Confessione exprimat quot homines fuerint occisi, quia licet fuerit vnus actus, ille tamen terminatus est ad plures numero homines: vnde vt terminatur ad plures numero homines, variatur homicidium secundum obiectum numero distinctum, etiam numerice, & perinde est, ac si plura homicidia numero distincta fuissent perpetrata: nam homicidium sumit suam malitiam, ab obiecto, nimirum homine occiso.

Tertio notandum. Cum quis occidat aliquem per venenum ipsi propinatum occulte, aut per insidias, aut proditorem, etiam in Confessione id exprimi debet, quia non est tantum homicidium, sed etiam est proditio hominis innocentis, quae specialem deformitatem addit, ad rectam rationem. Et ita legibus homicidia per proditorem, vel insidias perpetrata grauissime puniuntur.

De Homicidijs factis ex odio, ira, vel inuidia in Proximum.

CAPVT XIX.

PRIMO notandum. Licet homicidium dicatur odium in Proximum late, & communiter, tamen proprie loquendo, & stricto, non est odium. Quia odium est peccatum contra charitatem: homicidium vero est contra Iustitiam debitam Proximo. Fieri item potest, vt quis ius habeat occidendi alium, & tamen peccet occidendo non contra Iustitiam, sed solum contra Charitatem. Verbi gratia. Iudex occidit Reum mortis ex odio, quod in illum habet. Item publicus Iustitiae minister. Item quis, cum possit, non vult tamen subuenire alteri extreme indigenti, & fame pereunt, peccat contra misericordiam debitam Proximo; non tamen contra Iustitiam, quod si etiam omittat prestare opus illud misericordiae in Proximum, non solum peccat contra Misericordiam, sed etiam contra Charitatem debitam Proximo. Quod si ex officio suo teneretur subuenire illi extreme indigenti, & non subueniret, tunc non solum ageret contra Misericordiam, aut Charitatem, sed etiam contra Iustitiam debitam Proximo.

Secundo notandum. Homicidium dicitur factum ex odio, quoties aliquis occidit alium solum ex eo, quod auerfatur persona alterius: Verbi gratia. Titus ex odio dicitur occidere Sempronium, quando ex hoc solum, quod persona Sempronij displicuit, & est auersioni, & abominati, & quod ipsam personam proximi quatenus abominatur, volumus non esse. Item homicidium aliquando factum ex ira, quod tunc contingit, verbi gratia, quando Titus occidit Sempronium ex appetitu vindictae, vt vindicet iniuriam sibi a Sempronio illatam, aut quam putat Titus se accepisse a Sempronio. Item homicidium aliquando committitur ex inuidia in Proximum, quando quis occidit alium ex tristitia, qua tristatur ob alterius bonum, eo quod putat alterius bono suum proprium bonum impediri, aut minui.

De Odio in Proximum.

CAPVT XX.

PRIMO notandum. Inter peccata, quae contra quintum Decalogi Praeceptum fieri dicuntur, computari possunt quatuor specialia peccata, nimirum odium in Proximum: Ira, & Inuidia in Proximum, & crudelitas, & scortia in Proximum: nam licet haec postrema tria peccata, sint peccata contra charitatem, & mansuetudinem & clementiam in proximum, & ita numerari debeant inter peccata, quae fiunt contra charitatem erga proximum; tamen congruenter computantur etiam inter peccata, quae fiunt contra hoc quintum Praeceptum. Nec obstat, quod hoc praecceptum sit de Iustitia quae Proximo debetur.

Secundo notandum. Quod odium in proximum est, vt ait S. Thomas 2. 2. *quae. 34. art. 3. Co. 4. Co. quae. 154. art. 4.* & Caietanus explicat 2. 2. *quae. 29. art. 1. malevolentia*, qua quis vult malum alteri absolute, hoc est, solum, quia ei alterius persona displicet: nam proximi persona potest displicere mihi ob multas rationes, & possum illi malum velle ob multas rationes. Verbi gratia. Sicut possum bonum alicui velle, ob plures rationes. Primo, quatenus est benefactor meus, & est actus gratitudinis. Secundo, quatenus indiget meo subsidio, & est actus misericordiae. Tertio, quatenus est mihi carnis propinquitate coniunctus, & est actus pietatis. Quarto, quatenus debitor eius sum, & est actus Iustitiae. Quinto, quatenus gratias volo bona mea expendere in eius commodum, & est actus liberalitatis. Sexto, quatenus absolute bonus est, & meus est amicus, & est actus charitatis. Sic e contrario, possum alteri malum velle. Primo, quia ingratus mihi est, aut quia iniuria me atfecit, & vindictam cupio, & est actus Irae. Secundo, quatenus eius bonum minuit meum honorem, vel gloriam, vel commodum, & est actus Inuidiae. Tertio, quatenus reus est violatae Iustitiae, & cupio peccati punitionem, & est actus Iustitiae. Quarto, quatenus ipsa persona proximi secundum se, & absolute abique vlla alia magis speciali ratione mihi displicet, & tunc est odium in proximum.

Primo quaeritur, An omne odium in proximum sit mortale peccatum, & quando erit veniale tantum peccatum? Respondeo, in primis, odium in proximum ex obiecto suo, vel natura sua est peccatum mortale, quia opponitur charitati debitae erga proximum.

Secundo respondeo, Odium in proximum ex accidenti fit veniale peccatum dupliciter. Primo, ob actus imperfectionem, quia non est ex perfecta deliberatione rationis. Secundo, ob paruitatem materiae, siue obiecti. Verbi gratia. Quando quis vult proximo suo malum aliquod satis exiguum, & paruum. Sicut in *verb. odium*.

Secundo quaeritur, An quando quis vult, & optat proximo suo malum aliquod temporale, ob bonum spirituale eius, sit peccatum. Verbi gratia. Optat quis alicui morbum, vel rei familiaris salutem, vel aliquod aliud detrimentum, vt respicitur a peccatis, & ad Deum conuertatur, an sit licitum? Respondeo, id esse licitum. Nauarrus *cap. 15. num. 10.* ex Alexandro, & S. Thomas 2. 2. *quae. 36. art. 2.*

Obijcies: Non est licitum facere proximo malum priuata auctoritate, vt corrigatur, ergo non est licitum precari, vt malum illi contingat. Nam quod non est licitum facere, non est licitum optare. Respondeo, solum argumento probari, quod non sit licitum optare, vt malum proximo contingat illatum ab aliquo priuata auctoritate, at est licitum velle, vt morbus illi accidat iniustus a Deo, vel alia calamitate temporali immissa a Deo.

Quaerens. An sit licitum optare alteri mortem corporalem

ralem, ut sic conuersus ad Deum, metu mortis saluus fiat? Dico esse licitum ex eisdem proximè allaris. Dices: Non sunt faciendæ, aut optandæ alteri mala, ut eueniant inde bona, Rom. 3. ergo non est licitum. Dico, argumentum non valere, quia in hoc non facimus, aut volumus, alteri malum, ut inde eueniat bonum, sed optamus illi malum bonum, nimirum salutem animæ spirituales, & æternam cum iactura, & detrimento sui boni temporalis, vel corporis: & hoc non est contra charitatem debitam proximo, quoniam quisque procurare debet sibi bonum animæ: etiam cum detrimento, si aliter commodè fieri non potest, boni temporalis. Et ita præter rationem conquiretur quis de nobis, si optemus illi bonum animæ eius, etiam cum iactura sui boni temporalis, quando aliter commodè fieri non potest. Aut dico, quod optare prædicta ob bonum spirituale proximi, non est optare illi malum, ut malum, sed optare malum, ut bonum, nimirum morbum, aliamque iacturam temporalem, ut est medium viæ ad eius conuersionem, & bonum spirituale animæ. Ita Sotus *lib. 5. de Iustitia quest. 12. art. 7.*

Quæres, An licitum sit etiam, non solum ob bonum animæ, sed etiam ob bonum temporale maius proximi, optare illi temporale aliquod incommodum. Verbi gratia. An sit licitum, si proximus est dissipator suorum bonorum, aut si luxuriose, & lasciuè nimium viuit ob diuitiarum copiam, optare illi detrimento aliquod bonorum temporalium, ne ludu, aut iustibus, aut lasciuis rebus, bonorum suorum temporalium totam substantiam perdat? Dico, esse licitum, quoniam non est nisi optare illi minus malum, non ut malum est, sed ut medium est, ad euitandum maius malum illius. Sotus *vbi supra.*

Tertio quæritur, An licitum sit optare malis, nimirum Turcis, Saracenis, Hæreticis, & alijs hostibus Ecclesiæ vel iustorum bonorum mortem temporalem, ne Ecclesiæ, vel Iustis, opprobrium, vel ne Iustina æquitas, aut diuini cultus ratio conculectur? Nauar. loco citato ex Alexandro, & S. Thomas ait, esse licitum. Ita etiam Sotus *lib. 5. de Iustitia quest. 12. art. 7.*

Quarto quæritur, An quando quis certò credit aliquem perpetuo condemnandum, licitum sit nobis optare illi mortem corporalem, ne Ecclesiæ, aut boni inique opprobriantur ab eo? Respondeo ex Soto *iam citato*, esse licitum.

De Ira in Proximum.

CAPVT XXI.

Primo notandum. Ira est cupiditas, qua quis vult alicui malum ob vindictam. Ita S. Thom. *secunda secunda questio. 158.* Nauartus *cap. 23. num. 113.* & sequent.

Secundo notandum: Ira distinguitur ab odio, quod per iram volumus alicui malum, ob vindicandum nos de ipso: ac odium est, quo volumus ipsi malum absolute.

Primo quæritur, Quando Ira sit peccatum? Respondeo, ex S. Thomæ, ubi supra, communiter recepto, iram esse peccatum in his casibus, qui sequuntur. Primo, quando quis appetit puniri aliquem, qui nihil mali est commertus. Secundo, quando appetit puniri aliquem plusquam meruit. Tertio, quando appetit aliquem puniri sine debito ordine, nimirum ab eo, qui non potest iure punire. Quarto, quando appetit puniri absque debito fine, hoc est, non ob bonum tuendum, aut culpam puniendum, sed ob alium finem. Quinto, quando appetit puniri absque debito modo, nimirum si immo dicere irascatur quis ita, ut blasphemet Deum, vel maledicat proximo, vel ei grauius, aut extreme egent non subueniat. Siluest. *in verbo Ira.*

Secundo quæritur, An Ira in prædictis casibus semper sit mortale peccatum? Respondeo. Primo, si adit plena

animi deliberatio, ut vindicta sit grauis, semper est mortale peccatum in prædictis casibus.

Secundo, si vindicta est exigua, qualis est, puerum leuiter percussere, vel per capillos trahere, aut si deliberatio rationis est imperfecta, tunc solum est veniale peccatum. Siluest. *loco citato.*

De Inuidia in Proximum.

CAPVT XXII.

Primo notandum. Inuidia est tristitia de bono alterius: ut proprium nostrum bonum impedire, vel minuire putatur. S. Thomas 2. 2. *quest. 36. art. 1.* Nauartus *cap. 23. num. 118.* Licite tristari possum de bono alterius, ut ab eo mihi imminet malum. Item, ut illud bonum mihi deest, & habere illud opto, siue alius habeat, siue non. Item tristari licite possum de bono alterius, quatenus ille est eo bono indignus. At verò si tristor de bono alterius, quatenus impedit, vel minuit propriam meam gloriam, vel honorem, vel laudem, vel excellentiam, vel commodum, est Inuidia.

Secundo notandum. Inuidia est peccatum mortale ex genere suo, vel natura sua, quia est contra charitatem debitam proximo S. Thom. *vbi supra.*

Dubium est, quando inuidia sit mortale peccatum, & quando solum sit veniale? Respondeo, tunc Inuidiam esse veniale peccatum, quando de bono eius tristor ex subito quodam motu, & affectu cordis nato ex imperfecta rationis deliberatione. Secundo, est veniale peccatum, quando tristor de bonis proximi minimis, & exiguis: at verò si adit plena rationis deliberatio, & bona proximi de quibus tristor, sint bona alicuius momenti, quia magna sunt, tunc Inuidia est mortale peccatum.

De Maledictione in Proximum.

CAPVT XXIII.

Primo notandum. Maledictionem sumi tripliciter. Primo, ut est enunciatio, qua opprobrium, siue conuitium per modum indicatum de proximo diximus, & tunc maledictio est species quedam detractionis, de qua in præsentia sermo non est, quia spectat ad octauum Præceptum Decalogi. Secundo, sumitur Maledictio, pro ut est enunciatio Imperatiua, quia malum alteri imperamus, & de hac est sermo in præsentia. Tertio, sumitur prout est enunciatio quedam imprecatoria, quia malum alteri imprecamur, & de hac re est etiam sermo hic: de qua agit S. Thomas 2. 2. *quest. 26.* Siluest. & alij Sumuntur *in verbo Maledictio.* Nauar. *cap. 23. num. 127.*

Secundo notandum. Quod licite possum alteri malum imprecari, non ut malum illi est, sed ut medium illi viæ, vel ad bonum ipsius spirituale, nimirum, ut corrigatur, vel est medium viæ illi, ad maius aliud malum temporale euitandum. Sotus *lib. 5. de Iustitia. quest. 12. art. 7.* & Siluest. *vbi supra* ex S. Thom. at verò imprecari malum, ut malum illi est, tunc est illicitum.

Tertio notandum, Quod est etiam illicitum maledicere creaturis sensu, & vita carentibus, & maledicere creaturæ alicui, ut in ea est participatio aliqua Dei, hoc est, ut est creatura Dei, siue secundum esse vitale, siue secundum esse naturale, est blasphemia, & maledictio in Deum, quia malum tunc imprecamur bono diuino, quod creaturæ est communicatum. Maledicere creaturis ratione carentibus, ut sunt possessiones quedam hominum, est maledictio in homines, quia imprecamur malum bono hominis, quod est in creaturis. Verbi gratia. Maledicere iumenta hominis, ut sunt huius, vel illius hominis.

Primo quæritur, Quando maledictio sit peccatum mortale,

tale,